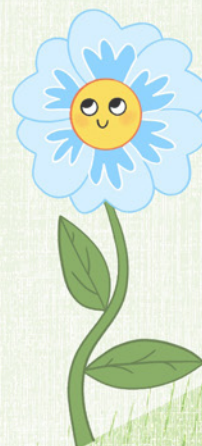

DE BUITENLES KALENDER

TREK NAAR BUITEN MET JE LES,
DAT WORDT EEN GROOT SUCCES!

Lieve leerkracht,

Proficiat! Jij hebt nu dé **kalender** in handen die je kan helpen om naar **buiten** te trekken met jouw klas. Een extra stimulans om, dat waar je altijd van droomde, nu ook echt werkelijkheid te laten worden.

Elke week is er een **activiteit** voorgesteld rond één van de verschillende **leergebieden**. De meest relevante **ontwikkelingsdoelen** en **eindtermen** zijn hieraan **gekoppeld**. Van jou wordt enkel wat creativiteit verwacht en enorm veel enthousiasme. Bij de start van het schooljaar kan je samen met je klas de **vakantieperiodes, feestdagen** en **lesvrije dagen aanduiden**. Zo kunnen jullie al samen snuisteren door de komende activiteiten. De **seizoenen** staan nog niet aangeduid. Jouw leerlingen vinden het vast geweldig om elk seizoen een ander kleurtje te geven. Zo wordt het een extra hulpmiddel voor klein en groot om te zien wanneer een seizoen start of eindigt.

Bij elke maand staat extra informatie vermeld. Naast de wekelijkse activiteiten vind je ook **doorklikbare links**. Deze kan je zowel op speciale actiedagen als onderaan de pagina terugvinden. Via deze links kom je terecht op een breed scala van **informatie** en **buitenactiviteiten**.

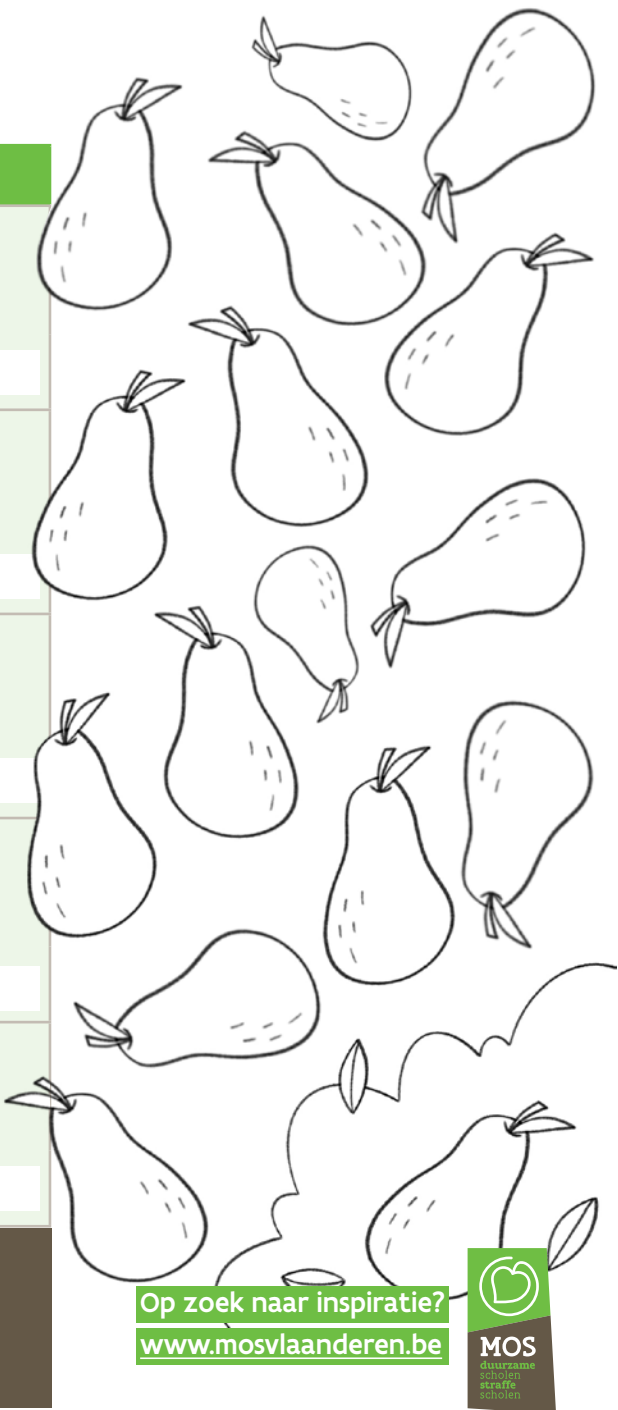
De leerlingen kunnen samen met jou **in kaart brengen hoe vaak** jullie al **naar buiten** trokken. Hiervoor plaatsten we op elke maand een aantal **tekeningen**. Bij elke activiteit kan je een afbeelding **kleuren**. Wie weet stimuleren jouw leerlingen jou wel om een keertje extra naar buiten te trekken?

We wensen jou alvast vele lesactiviteiten in de frisse buitenlucht toe en hopen dan ook van harte dat we dit met deze buitenleskalender extra kunnen stimuleren.

Warme groeten,
De MOS - begeleiders

september

maandag	dinsdag	woensdag	donderdag	vrijdag
Kennismaking				
Kringgesprek				
Kennismaking schoolomgeving Week van de Mobiliteit Strapdag				
HERFST				
Wiskunde getalbeelden				
Tip Meer buitenlesideeën van MOS MOS: www.mosvlaanderen.be/themas/buiten-leren/lesideeen-voor-buiten-leren-in-het-basisonderwijs				

Activiteit 1 KO/LO Kennismaking

OD KO: OD NED 2.8: De kleuters kunnen zelf vragen stellen aan anderen die de door hen gewenste informatie leveren.

ET LO: ET NED 2.1: De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = beschrijven) het gepaste taalregister hanteren als ze aan leeftijdgenoten over zichzelf informatie verschaffen.

ET NED 2.2: De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = beschrijven) het gepaste taalregister hanteren als ze aan iemand om ontbrekende informatie vragen.

- ☐ Speel een kennismakingsbingo.
- ☐ Speel het tegenstellingspel.
- ☐ Stel je vriend voor.

Activiteit 2 KO/LO Kringgesprek

OD KO: OD NED 2.2: De kleuters kunnen spreken over ervaringen of gebeurtenissen uit de eigen omgeving of over wat ze van anderen vernamen.

ET LO: ET NED 5.3: De leerlingen kunnen bij de eindtermen luisteren, lezen, spreken en schrijven de volgende strategieën inzetten: tijdens het luisteren, lezen, spreken en schrijven hun aandacht behouden voor het bereiken van het doel.

- ☐ Maak samen met de kinderen buiten de klasafspraken.
- ☐ Voer een gesprek over de verwachtingen van het schooljaar.
- ☐ Laat de kinderen een geluksmomentje vertellen.

Activiteit 3 KO/LO Kennismaking met de schoolomgeving

OD KO: OD WO 6.3: De kleuters vinden zelfstandig hun weg in een vertrouwde omgeving.

ET LO: ET MM 4.14: De leerlingen kunnen de gevaarlijke verkeerssituaties in de ruimere schoolomgeving lokaliseren.

ET MM 4.1: De leerlingen kunnen aan elkaar een te volgen weg tussen twee plaatsen in de eigen gemeente of stad beschrijven. Ze kunnen deze reisweg ook aanduiden op een plattegrond.

ET MM 4.8: De leerlingen kunnen suggesties geven voor het inrichten van hun eigen omgeving.

- ☐ Doe een strapdag in de omgeving.
- ☐ Maak een wandeling naar winkel x,...
- ☐ Organiseer een fotozoektocht van de buurt.
- ☐ Laat de kinderen het schoolgebouw verkennen aan de hand van een fotozoektocht, een kaart, een gidsbeurt door een oudere leerling,...

Activiteit 4 KO/ LO Herfst

OD KO: OD WO 1.2: De kleuters tonen een explorerende en experimenterende aanpak om meer te weten te komen over de natuur.

ET LO: ET WT 1.2: De leerlingen kunnen, onder begeleiding, minstens één natuurlijk verschijnsel dat ze waarnemen via een eenvoudig onderzoek toetsen aan een hypothese.

- ☐ Maak een herfstwandeling.
- ☐ Organiseer een muzische activiteit met herfstmaterialen (landart, herfstkapsel, ...).
- ☐ Maak met de kinderen een loopparachute of windmolentjes.

Activiteit 5 KO/LO Wiskunde - Getalbeelden

OD KO: OD WIS 1.2: De kleuters kunnen met aanwijzing vijf dingen correct (simultaan) tellen en daarna zeggen hoeveel dingen er geteld zijn (resultatief).

ET LO: ET WIS: De leerlingen kunnen natuurlijke getallen en kommagetallen, breuken, procenten lezen, noteren, ordenen en op een getallenlijn plaatsen.

oktober

maandag	dinsdag	woensdag	donderdag	vrijdag
Beestige activiteit Werelddierendag Dag van de leerkracht				
Week van het bos				
Spelling en schrijven Dag van de jeugdbeweging				
Herfstgroenten en - fruit				

Tip Bos+: <https://bosplus.be/bos-educatie/>
Bos+ bosklaskar: <https://bosplus.be/educatie/bosklaskar/>

Activiteit 1 KO/LO Beestige activiteit

OD KO

OD WO 1.2: De kleuters tonen een explorerende en experimenterende aanpak om meer te weten te komen over de natuur.

ET LO

ET WO 1.4: De leerlingen kennen in hun omgeving twee verschillende biotopen en kunnen er enkele veel voorkomende organismen in herkennen en benoemen.

- ☐ Organiseer activiteiten over dierengeluiden en dierengedrag.
- ☐ Laat de kinderen vertellen over een (huis)dier.
- ☐ Ga op onderzoek uit naar dieren die in de schoolomgeving leven.

Activiteit 2 KO/LO Week van het bos

OD KO

OD WO 1.13: De kleuters tonen een houding van zorg en respect voor de natuur.

ET LO

ET WT 1.26*: De leerlingen tonen respect en zorg voor de natuur vanuit het besef dat de mens voor zijn levensbehoeften afhankelijk is van het natuurlijk leefmilieu.

- ☐ Week van het Bos: voer activiteiten uit van Bos+.
- ☐ Doe een boswandeling met doe-opdrachten.
- ☐ Geef bomen een kunstwerk met klei, wol, ...

Activiteit 3 KO/LO Spelling en schrijven

OD KO

OD NED 3.1: De kleuters kunnen aan de hand van visueel materiaal een boodschap herscheppen.

ET LO

T NED 4.7: De leerlingen kunnen voor het realiseren van bovenstaande eindtermen bovendien:

- hun teksten verzorgen rekening houdende met handschrift en lay-out.
- spellingsafspraken en -regels toepassen in verband met het schrijven van: klankzuivere woorden/hoogfrequente niet klankzuivere woorden.
- woorden met veranderlijk woordbeeld (regelwoorden): werkwoorden, klinker in open/gesloten lettergreep, verdubbeling medeklinker, niet-klankzuivere eindletter.
- hoofdletters.
- interpunctietekens . , ? ! :

- ☐ KO/LO: Leg letters met natuurlijk materiaal.
- ☐ KO: Laat kleuters letters springen/zoeken/herkennen.
- ☐ LO: Hou buiten een dictee of laat woorden schrijven (wisbordje, schrijfplank, ...).

Activiteit 4 KO/LO Herfstgroenten en -fruit

OD KO

OD WO 1.1: De kleuters kunnen verschillen onderscheiden in geluid, geur, kleur, smaak en voelen.

ET LO

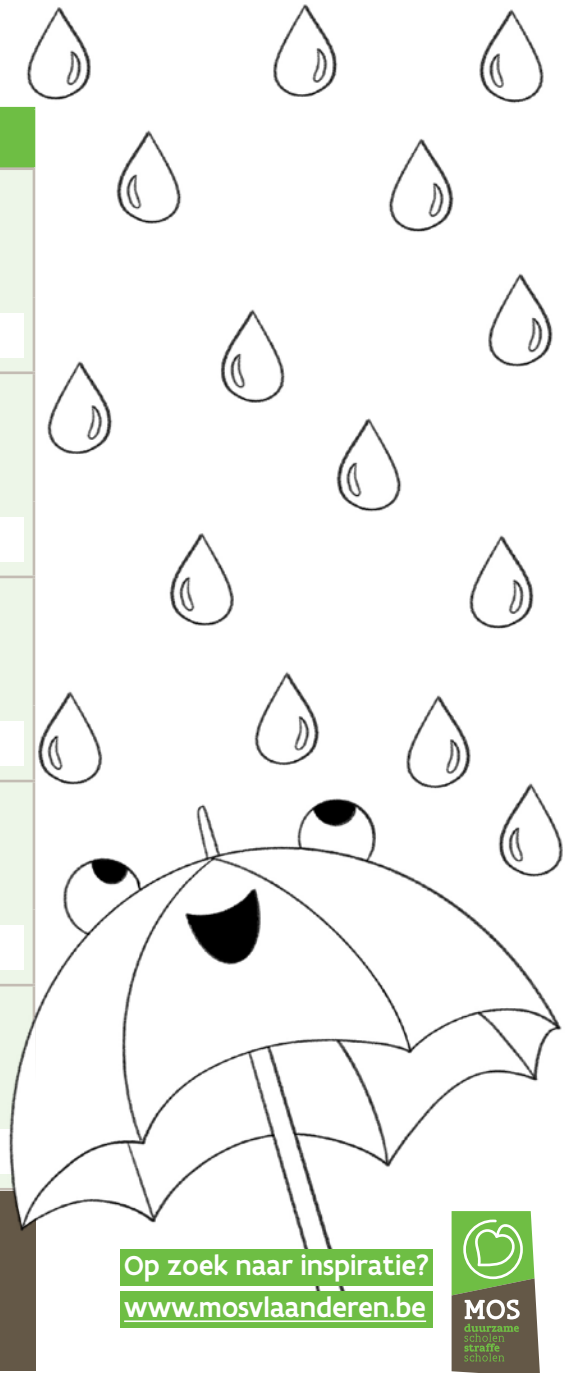
ET WT 1.23*: De leerlingen tonen zich in hun gedrag bereid om in de eigen klas en school zorgvuldig om te gaan met afval, energie, papier, voedsel en water.

- ☐ Breng herfstgroenten en -fruit/seizoensgroenten en -fruit in kaart.
- ☐ Laat kinderen geblinddoekt proeven en voelen.
- ☐ Lees een recept voor en laat de leerlingen dit uitvoeren.

november

maandag	dinsdag	woensdag	donderdag	vrijdag
Herfstmandala				
Kinderrechten				
Voorleesweek #MissieMinder				

Tip De boom in: <https://www.deboomin.eu/>

Op zoek naar inspiratie?
www.mosvlaanderen.be

MOS
duurzame
scholen
samen
scholen

Activiteit 1 KO/LO Herfstmandala

- OD KO**
OD WO 1.1: De kleuters kunnen verschillen onderscheiden in geluid, geur, kleur, smaak en voelen.
OD WO 1.4: De kleuters kunnen organismen en gangbare materialen ordenen aan de hand van eenvoudige, zelf gevonden criteria.

- ET LO**
ET WT 1.3: De leerlingen kunnen in een beperkte verzameling van organismen en gangbare materialen gelijkenissen en verschillen ontdekken en op basis van minstens één criterium een eigen ordening aanbrengen en verantwoorden.
ET MV 6.1: De leerlingen kunnen blijvend nieuwe dingen uit hun omgeving ontdekken.

- ☐ Maak een mandala van natuurlijke materialen (gevonden tijdens een herfstwandeling).
- ☐ Maak een mandala van een boom in verschillende seizoenen.
- ☐ Volg een boom op doorheen de seizoenen (foto's maken en kenmerken beschrijven).

Activiteit 2 KO/LO Kinderrechten

- OD KO**
OD MM 1.19: De kleuters kennen en begrijpen omgangsvormen, leefregels en afspraken die van belang zijn voor het samenleven in een groep.
OD MM 2.5: De kleuters beseffen dat sommige mensen een andere levenswijze hebben dan zichzelf, als ze geconfronteerd worden met beelden, informatie of mensen uit een andere cultuur.

- ET LO**
ET MM 2.13: De leerlingen kunnen het belang illustreren van de fundamentele Rechten van de Mens en de Rechten van het Kind. Ze zien daarbij in dat de rechten en plichten complementair zijn.

- ☐ Speel een spel rond kinderrechten.
- ☐ Gebruik stellingen tijdens een Ren je rot.
- ☐ Filosofer met de kinderen over kinderrechten.

Activiteit 3 KO/LO Voorleesweek

- OD KO**
OD N 1.5: De kleuters kunnen een beluisterd verhaal, bestemd voor hun leeftijdsgroep, begrijpen.
- ET LO**
ET N 4.8: De leerlingen ontwikkelen bij het realiseren van de eindtermen voor spreken, luisteren, lezen en schrijven de volgende attitudes:
- luister-, spreek-, lees- en schrijfbereidheid;
  - plezier in luisteren, spreken, lezen en schrijven;
  - bereidheid tot nadenken over het eigen luister-, spreek-, lees- en schrijfgedrag;
  - bereidheid tot het naleven van luister-, spreek-, lees-, en schrijfconventies;
  - weerbaarheid.

- ☐ Lees buiten voor, vertel buiten een verhaal,...
- ☐ Organiseer leesmomenten (duolezen, individueel, voorlezen, boekdate...).
- ☐ Zoek boekentips voor #MissieMinder (zie activiteit 4).

Activiteit 4 KO/LO #MissieMinder

- OD KO**
OD WT 2.6: De kleuters kunnen een eenvoudig technisch systeem maken, al dan niet aan de hand van een stappenplan.
OD WT 1.13: De kleuters tonen een houding van zorg en respect voor de natuur.

- ET LO**
ET WT 1.23: De leerlingen tonen zich in hun gedrag bereid om in de eigen klas en school zorgvuldig om te gaan met afval, energie, papier, voedsel en water.
ET WT 1.24: De leerlingen kunnen met concrete voorbeelden uit hun omgeving illustreren hoe mensen op positieve, maar ook op negatieve wijze omgaan met het milieu.

- ☐ Bekijk het recycleren en hergebruiken in de klas: sorteren we juist, gebruiken we koekendozen en drinkbussen,...
- ☐ Maak een restjessoep.
- ☐ Organiseer een rommelmarkt of een ruilbeurs.
- ☐ Organiseer een upcycling, recycling activiteit: knutsel met kosteloos materiaal (maak een knikkerbaan maken, maak een uitvinding...)

december

maandag	dinsdag	woensdag	donderdag	vrijdag
Hindernissenparcours				
Vogels				
WINTER				

Tip

Natuurpunt - Snuit:
<https://www.natuurpunt.be/snuit-home>

Op zoek naar inspiratie?
www.mosvlaanderen.be

Activiteit 1 KO/LO Hindernissenparcours

OD KO

OD LO 1.1: De kleuters kunnen diverse ruimtelijke hindernissen nemen door middel van klimmen en klauteren, stappen, lopen en springen.

ET LO

ET LO 1.1: De leerlingen kunnen de motorische basisbewegingen op een voldoende flexibele en verfijnde wijze aanwenden in gevarieerde en complexe bewegingssituaties.

- ☐ Maak met natuurlijke materialen een parcours, bv. gelinkt aan het thema van de Sint, of met de fiets af te leggen.
- ☐ Maak een blotevoetenpad met verschillende materialen.

Activiteit 2 KO/LO Vogels

OD KO

OD WO 1.3: De kleuters kunnen met de hulp van een volwassene eenvoudige bronnen hanteren om meer te weten te komen over de natuur.

OD WO 1.13: De kleuters tonen een houding van zorg en respect voor de natuur.

ET LO

ET WT 2.13: De leerlingen kunnen een eenvoudige werktekening of handleiding stap voor stap uitvoeren.

ET WT 1.22: De leerlingen kunnen bij de verzorging van dieren en planten uit hun omgeving zelfstandig basishandelingen uitvoeren.

ET WT 1.24: De leerlingen kunnen met concrete voorbeelden uit hun omgeving illustreren hoe mensen op positieve, maar ook op negatieve wijze omgaan met het milieu.

- ☐ Maak een voederbakje of vetbol en hang deze op in de school.
- ☐ Strooi dagelijks broodkrumels of strooizaad op een vaste plaats in de school, zorg dat er drinken beschikbaar is voor de vogels.
- ☐ Bestudeer vogels: Welke zien we: standvogels - trekvogels.

Activiteit 3 KO/LO Winter

OD KO

OD WO 1.3: De kleuters kunnen met de hulp van een volwassene eenvoudige bronnen hanteren om meer te weten te komen over de natuur.

OD WO 1.1: De kleuters kunnen verschillen onderscheiden in geluid, geur, kleur, smaak en voelen.

OD WO 1.4: De kleuters kunnen organismen en gangbare materialen ordenen aan de hand van eenvoudige, zelf gevonden criteria.

ET LO

ET WO 1.3: De leerlingen kunnen in een beperkte verzameling van organismen en gangbare materialen gelijkenissen en verschillen ontdekken en op basis van minstens één criterium een eigen ordening aanbrengen en verantwoorden.

ET WO 1.5: De leerlingen kunnen bij organismen kenmerken aangeven die illustreren dat ze aangepast zijn aan hun omgeving.

ET WO 1.11: De leerlingen kunnen de weerselementen op een bepaald moment en over een beperkte periode, meten, vergelijken en die weersituatie beschrijven.

- ☐ Gebruik bij vriesweer de vormen van de zandbak om iets in te leggen en op te vullen met water. Het vrieswerkje wordt nadien opgehangen aan de bomen.
- ☐ Stook een vuurtje stoken om er samen van te genieten.
- ☐ Speel een bingo met typische kenmerken van het seizoen.
- ☐ Speel raadspelletje(s) over dieren in de winter vb. raad over welk dier het tekstje gaat.
- ☐ Voer een toneeltje op, of een verhaal of gedicht dat wordt gelinkt aan de winter,...
- ☐ Volg een boom op doorheen de seizoenen.

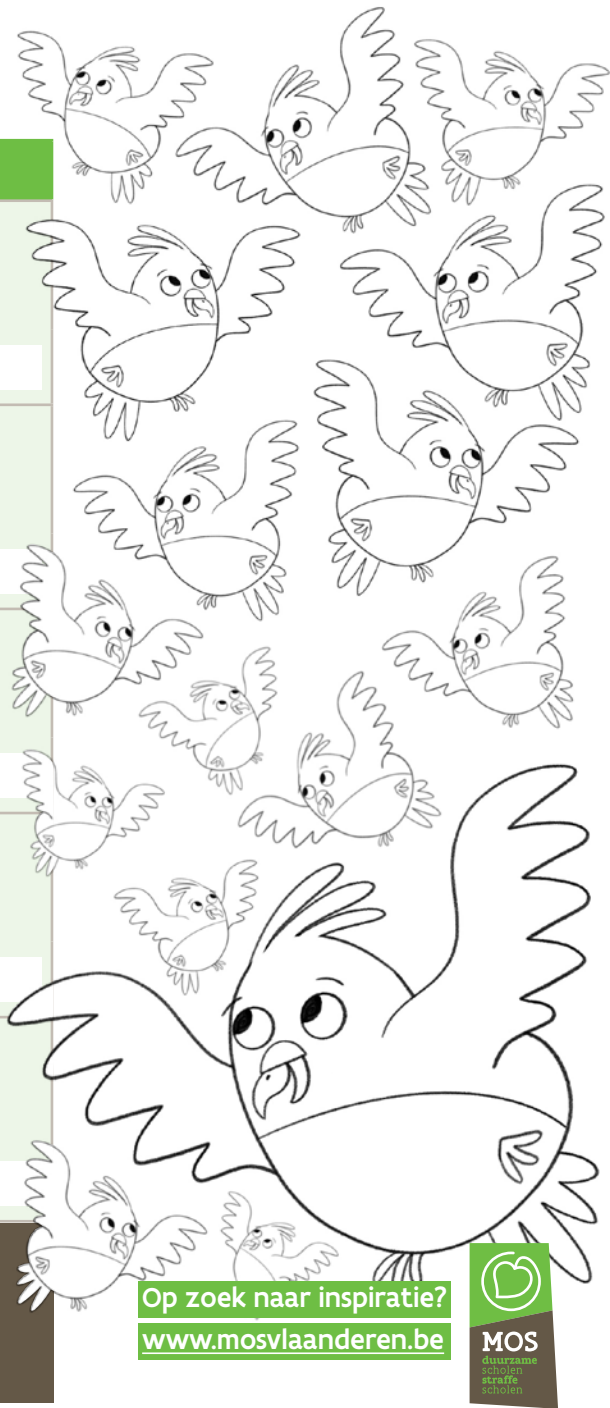
januari

maandag	dinsdag	woensdag	donderdag	vrijdag
Avontuur in de koude				
Opwarmer				
Vogeltelweek				

Tip

NatuurWijs:
<https://www.natuurwijs.nl/natuuropdrachten>

Op zoek naar inspiratie?
www.mosvlaanderen.be

Activiteit 1 KO/LO Avontuur in de koude

OD KO

OD WO 1.2: De kleuters tonen een explorerende en experimenterende aanpak om meer te weten te komen over de natuur.

ET LO

ET LO 1.23: De leerlingen bewegen op een aangepaste manier in de vrije natuur.
ET WT 2.7: De leerlingen kunnen in concrete ervaringen stappen van het technisch proces herkennen (het probleem stellen, oplossingen ontwikkelen, maken, in gebruik nemen, evalueren).

- ☐ Maak met ijsblokjes een iglo.
- ☐ Maak een sneeuwtekening.
- ☐ Maak sneeuwpoppen. Houd daarna een verkiezing van de mooiste sneeuwpop.
- ☐ Bouw een sleeparcours.

Activiteit 2 KO/LO Opwarmer beweging

OD KO

OD LO 3.4: De kleuters tonen een rustige aanwezigheid in het eigen lichaam, voelen de eigen grenzen en tonen een vertrouwdheid met de eigenheid van het lichaam.

ET LO

ET LO 1.1: De leerlingen kunnen de motorische basisbewegingen op een voldoende flexibele en verfijnde wijze aanwenden in gevarieerde en complexe bewegingssituaties.

- ☐ Doe buiten kinderyoga, Sherborne, ontspanningsoefeningen of opwarmingsoefeningen.
- ☐ Ga op berenjacht: teken berenpootjes op de grond en verbind die met opdrachten.
- ☐ KO: Maak een schatkaart van de speelplaats en verstop een schat.
- ☐ LO (3de graad): Maak een schatkaart in het Frans.
- ☐ LO (3de graad): Verbind een schatkaart aan een les over coördinaten.
- ☐ Maak een blotevoetenpad.
- ☐ Krijt, hinkel, fiets met de kinderen.

Activiteit 3 KO/LO Vogeltelweek

OD KO

OD WO 1.3: De kleuters kunnen met de hulp van een volwassene eenvoudige bronnen hanteren om meer te weten te komen over de natuur.

ET LO

ET WT 2.13: De leerlingen kunnen een eenvoudige werktekening of handleiding stap voor stap uitvoeren.
ET WT 1.22: De leerlingen kunnen bij de verzorging van dieren en planten uit hun omgeving zelfstandig basishandelingen uitvoeren.
ET WT 1.24: De leerlingen kunnen met concrete voorbeelden uit hun omgeving illustreren hoe mensen op positieve, maar ook op negatieve wijze omgaan met het milieu.
ET WT 1.4: De leerlingen kennen in hun omgeving twee verschillende biotopen en kunnen er enkele veel voorkomende organismen in herkennen en benoemen.

- ☐ Bouw buiten nestkastjes.
- ☐ Maak zoekkaartjes met vogels op.
- ☐ Ga vogels spotten.

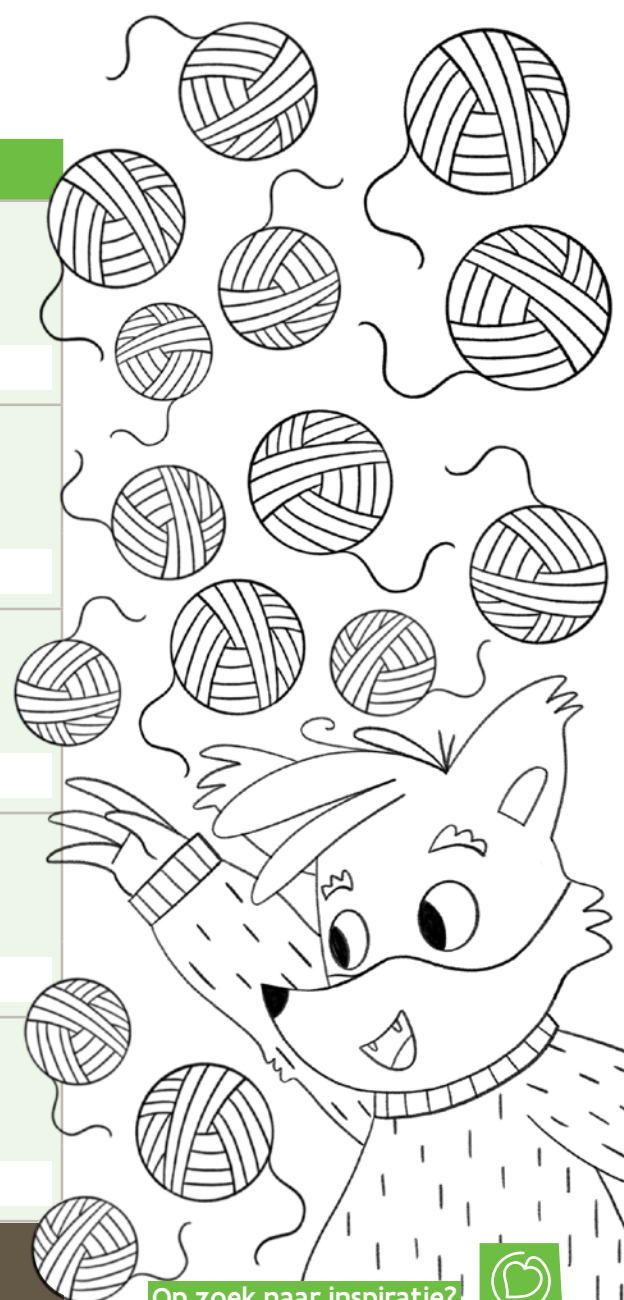
februari

maandag	dinsdag	woensdag	donderdag	vrijdag
Afvalactie				
#iktrekhetmijaan				
Week tegen Pesten				

Tip

Learning through Landscapes:
<https://ltl.org.uk/>

Op zoek naar inspiratie?
www.mosvlaanderen.be

Activiteit 1 KO/LO Afvalactie

OD KO

OD WO 1.13: De kleuters tonen een houding van zorg en respect voor de natuur.

ET LO

ET WT 1.23: De leerlingen tonen zich in hun gedrag bereid om in de eigen klas en school zorgvuldig om te gaan met afval, energie, papier, voedsel en water.

- ☐ Ga afval rapen op de school.
- ☐ Doe mee aan de actie van Mooimakers i.s.m. de gemeente.

Activiteit 2 KO/LO #iktrekhetmijaan

OD KO

OD WO 1.13: De kleuters tonen een houding van zorg en respect voor de natuur.

OD WO 2.10: De kleuters kunnen aangeven dat een technisch systeem dat ze gebruiken nuttig, gevaarlijk en/of schadelijk kan zijn.

ET LO

ET WT 1.23: De leerlingen tonen zich in hun gedrag bereid om in de eigen klas en school zorgvuldig om te gaan met afval, energie, papier, voedsel en water.

ET WT 1.24: De leerlingen kunnen met concrete voorbeelden uit hun omgeving illustreren hoe mensen op positieve, maar ook op negatieve wijze omgaan met het milieu.

ET WT 2.18: De leerlingen kunnen aan de hand van voorbeelden uit verschillende toepassingsgebieden van techniek illustreren dat technische systemen nuttig, gevaarlijk en/of schadelijk kunnen zijn voor henzelf, voor anderen of voor natuur en milieu.

- ☐ Organiseer een energiearme dag.
- ☐ Raadpleeg de CO₂-checklist.
- ☐ Organiseer een vegetarische dag.

Activiteit 3 KO/LO Week tegen pesten

OD KO

OD MM 1.4: De kleuters kunnen in concrete situaties verschillende manieren van omgaan met elkaar herkennen en erover praten.

OD MM 1.7: De kleuters kunnen een gevoeligheid tonen voor de behoeften van anderen.

ET LO

ET SV 1.2: De leerlingen kunnen in omgang met anderen respect en waardering opbrengen.

ET SV 1.3: De leerlingen kunnen zorg opbrengen voor iets of iemand anders.

ET MM 1.6: De leerlingen tonen in een eenvoudige conflictsituatie in de omgang met leeftijdgenoten de bereidheid om te zoeken naar een geweldloze oplossing.

- ☐ Speel buiten een toneeltje of een rollenspel 'tegen pesten'.
- ☐ Doe mee met de KETNET week tegen pesten.
- ☐ Gebruik gesprekskaarten/stellingen.
- ☐ Gebruik groepsvormende activiteiten cfr. de Gouden weken.
- ☐ Breng een bezoek aan een bejaardentehuis om bv. kaartjes af te geven, te zingen, te dansen, te masseren, voor te lezen, gezelschapsspelletje te spelen.
- ☐ Organiseer een week van vriendelijkheid cfr. Kindness week.
- ☐ Schrijf iets liefs over iemand en breng deze boodschap over bij een andere persoon zonder dat ze het merken.
- ☐ Maak een Gelukssteen en verstop deze.

maart

maandag	dinsdag	woensdag	donderdag	vrijdag
Taalles				
Recycleren				
	LENTE Wereldwaterdag			
Ren je rot				

Tip Bodemhelden: <https://omgeving.vlaanderen.be/nl/bodemhelden>
Buitenonderwijs Nederland: <https://www.buitenonderwijs.nl/lesidee%C3%ABn>

Activiteit 1 KO/LO Taalles

OD KO

OD NED 3.1: De kleuters kunnen aan de hand van visueel materiaal een boodschap herscheppen.

ET LS

ET NED 3.1: De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = beschrijven) de informatie achterhalen in: voor hen bestemde instructies voor handelingen van gevarieerde aard.

ET NED 3.4: De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = structureren) de informatie ordenen die voorkomt in: voor hen bestemde school- en studieteksten en instructies bij schoolopdrachten.

- Vertel een **KaMOShibai verhaal**.
- ☐ Doe buiten een oefening van begrijpend lezen.
  - ☐ Doe buiten een luisteroefening.
  - ☐ Laat leerlingen een stappenplan lezen om bijvoorbeeld bloemen te zaaien.

Activiteit 2 KO/LO Recycleren

OD KO

OD WT 1.4: De kleuters kunnen organismen en gangbare materialen ordenen aan de hand van eenvoudige, zelf gevonden criteria.

OD WT 1.13: De kleuters tonen een houding van zorg en respect voor de natuur.

ET LO

ET SV 3: De leerlingen kunnen samenwerken met anderen, zonder onderscheid van sociale achtergrond, geslacht of etnische origine.

ET WT 1.23: De leerlingen tonen zich in hun gedrag bereid om in de eigen klas en school zorgvuldig om te gaan met afval, energie, papier, voedsel en water.

- ☐ Ruim het schooldomein op. Sorteer en recycleer.
- ☐ Maak knutselwerkjes van afvalmateriaal.
- ☐ Maak een recyclagemachine.

Activiteit 3 KO/LO Lente - Wereldwaterdag

OD KO

OD WT 1.2: De kleuters tonen een explorerende en experimenterende aanpak om meer te weten te komen over de natuur.

ET LO

ET ICT 1: De leerlingen hebben een positieve houding tegenover ICT en zijn bereid ICT te gebruiken om hen te ondersteunen bij het leren.

ET ICT 6: De leerlingen kunnen met behulp van ICT voor hen bestemde digitale informatie opzoeken, verwerken en bewaren.

- ☐ Maak zoekkaartjes van voorjaarsbloemen.
- ☐ Speel bingo met een zoekblad van vb. bloemen.
- ☐ Organiseer een activiteit met water vb. Hou een smaaktest met verschillende soorten water.
- ☐ Laat leerlingen water zuiveren aan de hand van een stappenplan.
- ☐ Maak naamplaatjes of QR-code met info voor bomen en struiken.

Activiteit 4 KO/LO Ren je rot

OD KO

OD NED 3.3: De kleuters kunnen op materialen, in boeken, op uithangborden lettertekens onderscheiden van andere tekens.

ET LO

ET NED 4.1: De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = kopiëren) overzichten, aantekeningen, mededelingen op- en overschrijven.

ET SV 1.2: De leerlingen kunnen in omgang met anderen respect en waardering opbrengen.

- ☐ Maak een estafette of een ren je rot met woord of letter-herkenning, met spellingsoefeningen, op werkwoorden, ...)

april

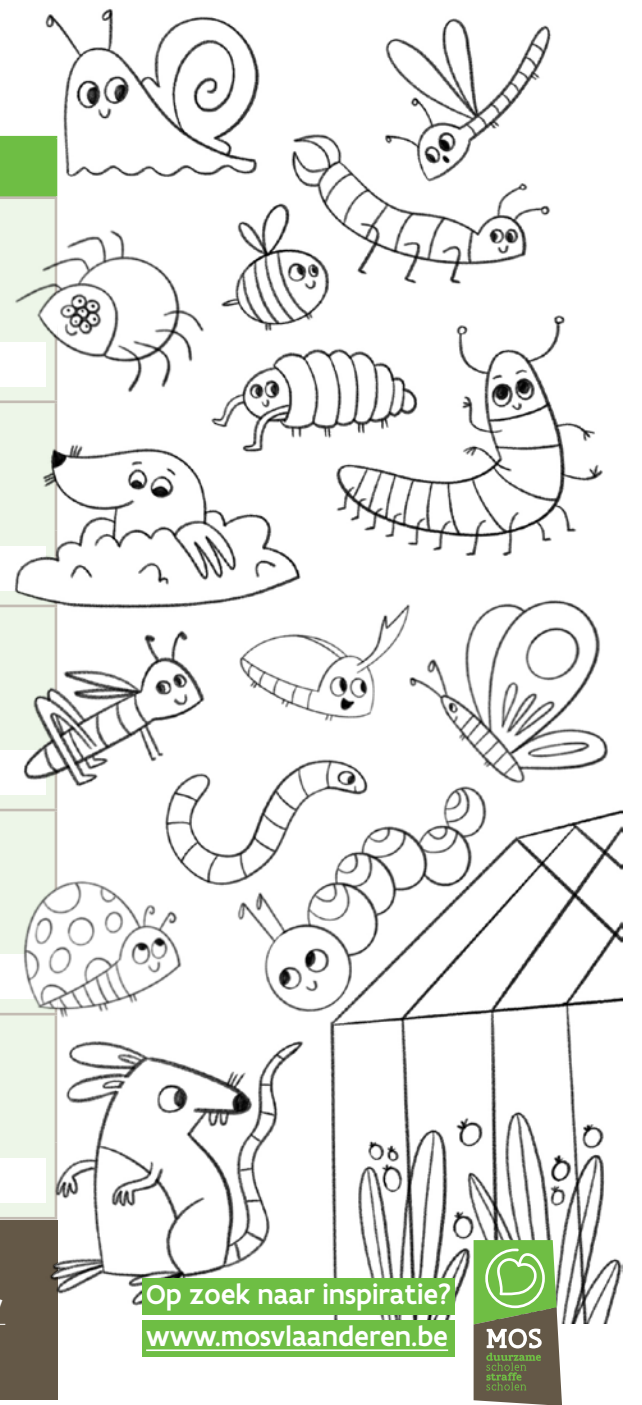
maandag	dinsdag	woensdag	donderdag	vrijdag
Zaaien				
Dag van de aarde Buitenspeeldag				
MOS-Buitenlesdag				

Tip

Buitenlesdag Nederland: <https://www.buitenlesdag.nl/>

Checklist: Hoe kwaliteitsvol is mijn buitenles?: <https://mosvlaanderen.be/sites/default/files/2021-07/Checklist-kwaliteit-buitenactiviteit.pdf>

Activiteit 1 KO/LO Zaaïen - Dag van de Aarde

OD KO

OD WT 1.1: De kleuters kunnen verschillen onderscheiden in geluid, geur, kleur, smaak en voelen.

OD WT 1.2: De kleuters tonen een explorerende en experimenterende aanpak om meer te weten te komen over de natuur.

ET LO

ET WT 1.1: De leerlingen kunnen gericht waarnemen met alle zintuigen en kunnen waarnemingen op een systematische wijze noteren.

ET WT 1.2: De leerlingen kunnen, onder begeleiding, minstens één natuurlijk verschijnsel dat ze waarnemen via een eenvoudig onderzoek toetsen aan een hypothese.

- ☐ Laat de kinderen werken in de moestuin: zaai sla, spinazie, radijsjes, prei, selder, pompoenen, ...
- ☐ Leer de kinderen composteren (**zie Jerom de compostworm**) en bestudeer de kriebeldiertjes (**zie de bodemhelden**)
- ☐ Maak een wormenkwekerij.
- ☐ Maak met de leerlingen watervaten en koppelen deze aan het **thema klimaat**.
- ☐ Bekijk met de kinderen hun eigen consumentengedrag.
- ☐ Bezoek een boerderij, een tomatenserre, een veiling,...

Activiteit 2 KO/LO MOS-Buitenlesdag

OD KO

OD WT 2.1: De kleuters kunnen van technische systemen die ze zelf vaak gebruiken, aangeven of ze gemaakt zijn van metaal, steen, hout, glas, papier, textiel of kunststof.

OD WT 2.9: De kleuters tonen een experimentele en explorerende aanpak om meer te weten te komen over techniek.

ET LO

ET WT 2.1: De leerlingen kunnen van technische systemen uit hun omgeving zeggen uit welke materialen of grondstoffen ze gemaakt zijn.

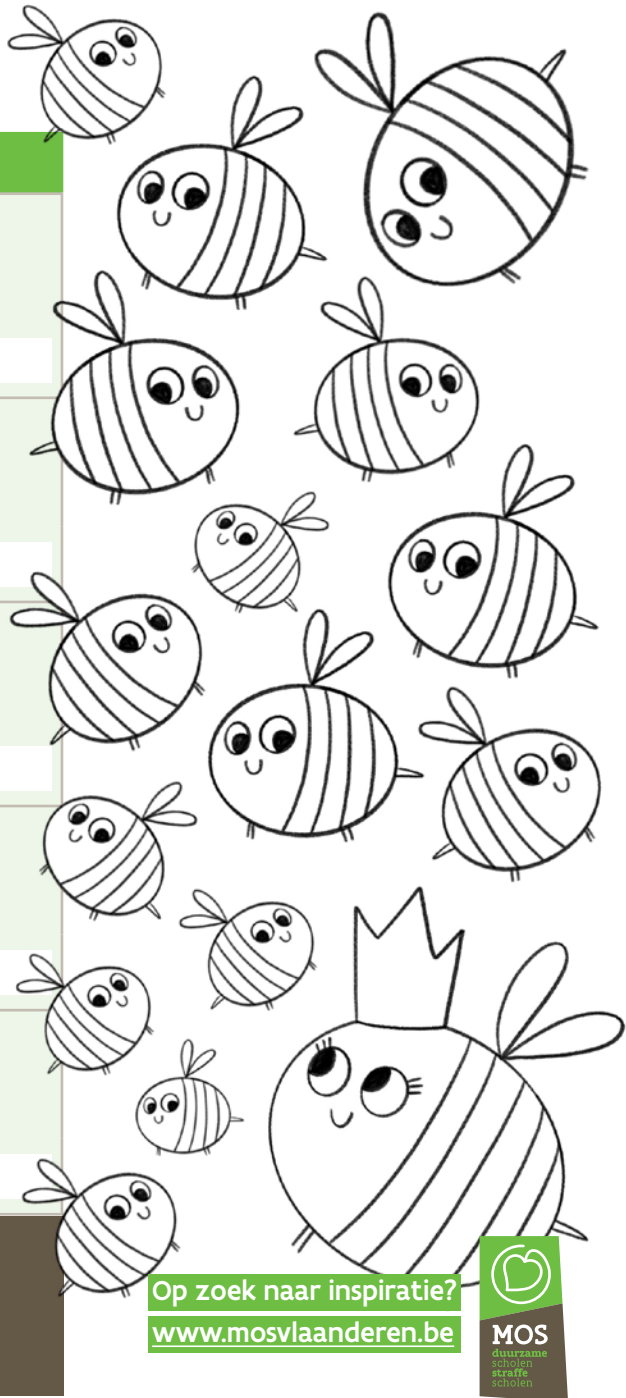
ET TW 2.9: De leerlingen kunnen een probleem, ontstaan vanuit een behoefte, technisch oplossen door verschillende stappen van het technisch proces te doorlopen.

- ☐ Laat leerlingen buiten experimenteren met zinken en drijven, volume, ...
- ☐ Laat de leerlingen zelf nadenken welke oefeningen ze buiten kunnen doen.
- ☐ Doe mee aan om het meest naar buiten gaan met de leerlingen.

maandag	dinsdag	woensdag	donderdag	vrijdag
Plasticvrije actie				
Muzische activiteiten				
Spelling en schrijven				
Filosoferen Dag van de biodiversiteit				
Week van de bij				

Tip

Natuurpunt - Iespakketten voor leerkrachten:
<https://www.natuurpunt.be/pagina/lespakketten>

Activiteit 1 KO/LO Plasticvrije actie

OD KO: **OD WO 1.13:** De kleuters tonen een houding van zorg en respect voor de natuur.
OD WO 1.10: De kleuters kunnen in concrete situaties gedragingen herkennen die bevorderlijk of schadelijk zijn voor hun gezondheid.
ET LO: **ET WT 1.24:** De leerlingen kunnen met concrete voorbeelden uit hun omgeving illustreren hoe mensen op positieve, maar ook op negatieve wijze omgaan met het milieu.

- ☐ Organiseer een plasticvrije actie, zie hiervoor ook ideeën van de MOS- actiedag **#Missie Minder editie 2021**.
- ☐ Bezoek een winkel of webshop met herbruikbare materialen.
- ☐ Lees het KaMOShibai verhaal **‘Zack gaat op reis’**.
- ☐ Bedenk activiteiten om de plastic soep te verminderen.

Activiteit 2 KO/LO Muzische activiteiten

OD KO: **OD MUVO 1.4:** De kleuters kunnen verschillende beeldende, technische middelen aanwenden en samen gebruiken om tot beeldend werk te komen.
OD MUVO 1.5: De kleuters kunnen impressies uiten in een persoonlijke, authentieke creatie en plezier scheppen in het zoeken en vinden.
ET LO: **ET MUVO 1.4*:** De leerlingen kunnen plezier en voldoening vinden in het beeldend vormgeven en genieten van wat beeldend is vormgegeven.

- ☐ Leer de kinderen een volksdans aan.
- ☐ Schilderen met de kinderen buiten.
- ☐ Laat kinderen experimenteren met waterverf.
- ☐ Laat leerlingen schaduwen omtrekken.
- ☐ Laat leerlingen voorwerpen tekenen met krijt.
- ☐ Leerlingen van de 3de graad kunnen het lichaam overtrekken en de bloedsomloop, spijsvertering, ademhalingsstelsel en zenuwbanen tekenen.

Activiteit 3 KO/ LO Spelling en schrijven

OD KO: **OD NED 2.13:** De kleuters beleven plezier in het gebruiken van taal en het spelen met taal in concrete situaties.
ET LO: **ET NED 4.7:** De leerlingen kunnen voor het realiseren van bovenstaande eindtermen bovendien:

- hun teksten verzorgen rekening houdende met handschrift en lay-out
- spellingsafspraken en -regels toepassen in verband met het schrijven van: klankzuivere woorden/hoogfrequente niet klankzuivere woorden
- woorden met veranderlijk woordbeeld (regelwoorden): werkwoorden, klinker in open/gesloten lettergreep, verdubbeling medeklinker, niet-klankzuivere eindletter
- hoofdletters
- interpunctietekens . , ? ! :

- ☐ Organiseer een wekelijks spelling moment buiten vb. Doevrijdag spelling.
- ☐ Organiseer een buitendictee met stoepkrijt.
- ☐ Laat de leerlingen van woord naar woord lopen en de spellingmoeilijkheid aanduiden en combineer dit met een parcours.
- ☐ Laat leerlingen woorden sorteren, overschrijven,...

Activiteit 4 KO/LO Filosoferen

OD KO: **OD NED 2.12:** De kleuters zijn bereid om eigen gevoelens en verlangens op een persoonlijke manier uit te drukken.
ET LO: **ET SV 1.6:** De leerlingen kunnen kritisch zijn en een eigen mening formuleren.

- ☐ Filosofer met kinderen.
- ☐ Organiseer een stellingenspel.
- ☐ Geef de leerlingen praatplaatjes of praatprikkels.

Activiteit 5 KO/LO Week van de bij

OD KO: **OD WO 1.2:** De kleuters tonen een explorerende en experimenterende aanpak om meer te weten te komen over de natuur.
OD WO 1.3: De kleuters kunnen met hulp van een volwassene, eenvoudige bronnen hanteren om meer te weten te komen over de natuur.

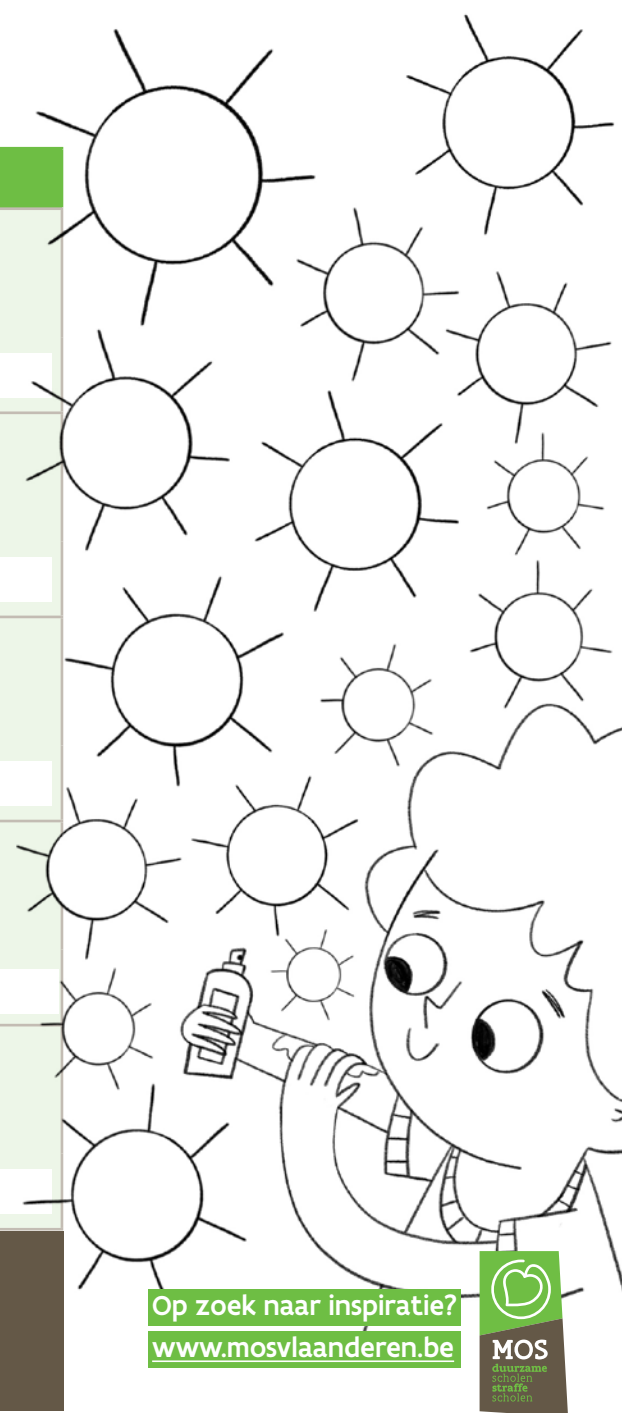
ET LO: **ET WT 1.26*:** De leerlingen tonen respect en zorg voor de natuur vanuit het besef dat de mens voor zijn levensbehoeften afhankelijk is van het natuurlijk leefmilieu.

- ☐ Organiseer een bezoek aan een imker.
- ☐ Maak een insectenhotel.
- ☐ Zaai bloemen.
- ☐ Maak een bloembom of zaadbom.

juni

maandag	dinsdag	woensdag	donderdag	vrijdag
Evalueren Wereldmilieudag				
Bewegingsles				
ZOMER				
Afsluitmomenten				

Tip Sharing Nature: <http://www.sharingnature.nl/natuur-activiteiten/>
MOS: <https://mosvlaanderen.be/themas/buiten-leren/inspiratie-om-buiten-te-leren>

Activiteit 1 KO/LO Evalueren

OD KO

OD NED 2.6: De kleuters kunnen antwoorden op gerichte vragen in verband met betekenis, inhoud, bedoeling, mening in concrete situaties.

ET LO

ET NED 4.6: De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = structureren) schriftelijk antwoorden op vragen over verwerkte inhoud.

- ☐ Organiseer een ren je rot met kennisvragen.
- ☐ Organiseer buiten een quiz, gebruik daarvoor wisbordjes om antwoorden te noteren en te wissen.
- ☐ Organiseer een spel 'ratten en raven' met kennisvragen.

Activiteit 2 KO/LO Bewegingsles

OD KO

OD LO 1.27: De kleuters tonen actieve beweging pogingen om de eigen behendigheid grens volgens eigen aanvoelen te verleggen.

ET LO

ET LO 1.17: De leerlingen beheersen fundamentele bewegingsvaardigheden die nodig zijn om een eenvoudig bewegingsspel zinvol te kunnen spelen in eenvoudige sport- en spelsituaties.

- ☐ Maak een hinkelparcours.
- ☐ Organiseer een 'Alles op wieltjes - dag'.
- ☐ Organiseer een sportdag.
- ☐ Laat leerlingen tikkertje, rippelstippel, schipper mag ik overvaren, het vlaggenspel,... spelen.

Activiteit 3 KO/LO Zomer

OD KO

OD WO 1.13: De kleuters tonen een houding van zorg en respect voor de natuur.

ET LO

ET WT 1.26: De leerlingen tonen respect en zorg voor de natuur vanuit het besef dat de mens voor zijn levensbehoeften afhankelijk is van het natuurlijk leefmilieu.

- ☐ Geef de planten op de speelplaats in de zomer water.
- ☐ Organiseer een zonnecrème actie.
- ☐ Bedenk met de leerlingen mogelijkheden om de school en speelplaats fris te houden.
- ☐ Bedenk met de kinderen systemen om het regenwater op te vangen.
- ☐ Bedenk met de kinderen acties om de opwarming van de aarde tegen te gaan.

Activiteit 4 KO/LO Afsluitmomenten

OD KO

OD WO 1.9: De kleuters kunnen, mits aanwijzingen, orde brengen in een beperkte ruimte.

OD WO 6.8: De kleuters kennen en begrijpen omgangsvormen, leefregels en afspraken die van belang zijn voor het samenleven in een groep.

ET LO

ET WT 2.16: De leerlingen kunnen hygiënisch, nauwkeurig, veilig en zorgzaam te werken.

ET MM 4.8: De leerlingen kunnen suggesties geven voor het inrichten van hun eigen omgeving.

- ☐ Laat de kinderen het speelgoed opruimen.
- ☐ Hou een poetsactie op het eind van het schooljaar
- ☐ Bekijk met de kinderen welke materialen hergebruikt kunnen worden.
- ☐ Sluit de dag af buiten in een kring.
- ☐ Houd een oudercontact of proclamatie buiten.